

МОДЕЛЬ РЕАЛІЗАЦІЇ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено проблемі підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності засобами тестових технологій. Визначено, що готовність майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності учнів засобами тестових технологій є результатом цілеспрямованої підготовки в процесі навчання у закладі вищої освіти. Під моделлю підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами тестових технологій розуміємо опис і теоретичне обґрунтування компонентів цього процесу. Цільовий блок моделі формування готовності майбутніх учителів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами тестових технологій включає соціальне замовлення, мету, принципи та наукові підходи до процесу формування досліджуваної готовності. Мета визначає загальну спрямованість навчального процесу вищого навчального закладу за напрямом підготовки 013 «Початкова освіта»: формування готовності майбутніх учителів початкової школи до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності учнів засобами тестових технологій. Операційно-змістовий блок визначає педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності засобами тестових технологій, форми, методи та засоби навчання. Діагностико-результативний блок включає в себе критерії та показники готовності, рівні сформованості та результат – позитивну динаміку готовності до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності засобами тестових технологій.

Розроблено та впроваджено спеціальний курс для студентів «Використання тестових технологій у педагогічному оцінюванні початкової школи». Цей курс має на меті сприяти систематизації знань студентів про системи тестового контролю, подаючи процес обчислень педагогічних вимірювань та оцінювання як роботу ієрархії комп'ютерних навчальних систем, статистичних методів опрацювання тестів, починаючи від розрахунків Excel, складання тестів і проведення контрольної-оцінювальної діяльності.

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя початкових класів, іншомовна комунікативна компетентність, молодші школярі, тестові технології, модель реалізації умов, формування готовності.

Постановка проблеми. Актуальність наукового дослідження підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності (далі – ІКК) засобами тестових технологій ми визначаємо з огляду на необхідність розв'язання сукупності таких протиріч:

- між сучасним запитом суспільства на готовність майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної компетентності засобами тестових технологій і недостатнім рівнем підготовленості випускників;

- між бажаним рівнем підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної компетентності засобами тестових технологій і відсутністю системної підготовки до цього виду діяльності в процесі професійної підготовки;

- між розумінням сутності та вимог до готовності майбутніх учителів початкових класів до

оцінювання іншомовної компетентності засобами тестових технологій і сучасним рівнем наукового обґрунтування її змісту;

- між потребами та реальним рівнем навчально-методичного забезпечення в контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної компетентності засобами тестових технологій [2, с. 196].

З метою ефективної підготовки майбутнього учителя початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій необхідно, на нашу думку, обґрунтувати відповідні педагогічні умови та модель їх реалізації в процесі навчання у закладі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогічній науці підготовка вчителя початкових класів є предметом стійкого наукового інтересу і розглядається у різних аспектах:

– проблеми підготовки вчителів до професійної діяльності й особливості педагогічної діяльності розглянуто у працях А. Алексюка, Ш. Амонашвілі, В. Андрущенко, С. Архангельського, Ю. Бабанського, В. Беспалька, В. Бондаря, М. Євтуха та ін.;

– психолого-педагогічна та методична підготовка вчителів початкових класів розглянута у працях О. Біди, Т. Бельчевої, О. Волошиної, І. Гудзик, П. Гусак, Л. Коваль, Л. Красюк, О. Отич;

– теоретичні та методологічні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів висвітлені у роботах Ш. Амонашвілі, О. Абдуліна, В. Белозерцева, А. Бойко, В. Бондаря, О. Мороза, Л. Нечипоренко, І. Прокопенко, О. Савченко, В. Сухомлинського, Л. Хомич, С. Мартиненко, Л. Хоружої, О. Дусавицького, Н. Глузман, Л. Коваль.

Проаналізувавши наукові дослідження, присвячені питанням оцінювання, можна зазначити, що у центрі уваги дослідників у цьому напрямі були такі питання:

– теоретичні та практичні проблеми застосування тестів у навчальному процесі (Дж. Фішер, С. Мединська, А. Анастасі, Е. Михалічев, І. Сізіх, О. Ханіна, В. Аванесов, В. Беспалько, Д. Горбачова, А. Майорова, О. Петрашук, І. Підласий, В. Тесленко, О. Ляшенко, Т. Лукіна, Ю. Жук);

– тестовий контроль рівня навчальних досягнень (Н. Нохріна, В. Красильникова, К. Гром, С. Балуюн, П. Блонський, Є. Бонді, Ю. Гільбух, А. Горчев, Т. Ільїна, Ю. Жук);

– контроль, вимірювання й оцінка рівня навчальних досягнень (С. Архангельський, К. Інґекамп, Л. Ітельсон, П. Клан, Ш. Амонашвілі, Ю. Чабанський, Е. Красновський, Н. Талізіна, Б. Бітінас).

Проте аналіз праць вищезгаданих науковців дозволяє констатувати, що зміст та умови підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів залишаються предметом наукової дискусії і потребують подальшого обґрунтування і деталізації.

Мета статті – теоретичне обґрунтування та практична апробація моделі реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій.

Виклад основного матеріалу. На основі теоретичного узагальнення досліджень із проблем підготовки вчителя початкових класів, оцінювання молодших школярів і власної практичної діяльності ми визначаємо *готовність майбутніх учителів початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами тестових технологій* як результат професійної підготовки, складне утворення,

котре включає систему фахових, психолого-педагогічних і методичних знань, умінь і навичок організації оцінювальної діяльності учнів, що формується на основі усвідомлення мотивів і потреб у цій діяльності, залежить від розвитку та поєднання необхідних умов для професійного становлення вчителя початкових класів щодо здійснення професійно-педагогічної діяльності. Результативність такої освіти визначається повноцінним розвитком мотиваційного, змістового та діяльнісного компонентів, ядром якого є усвідомлені дії майбутнього учителя у розв'язанні проблем застосування тестових технологій для оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій [1, с. 96–107].

Для підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій ми виділили такі педагогічні умови:

– мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій;

– інтеграцію змісту фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій;

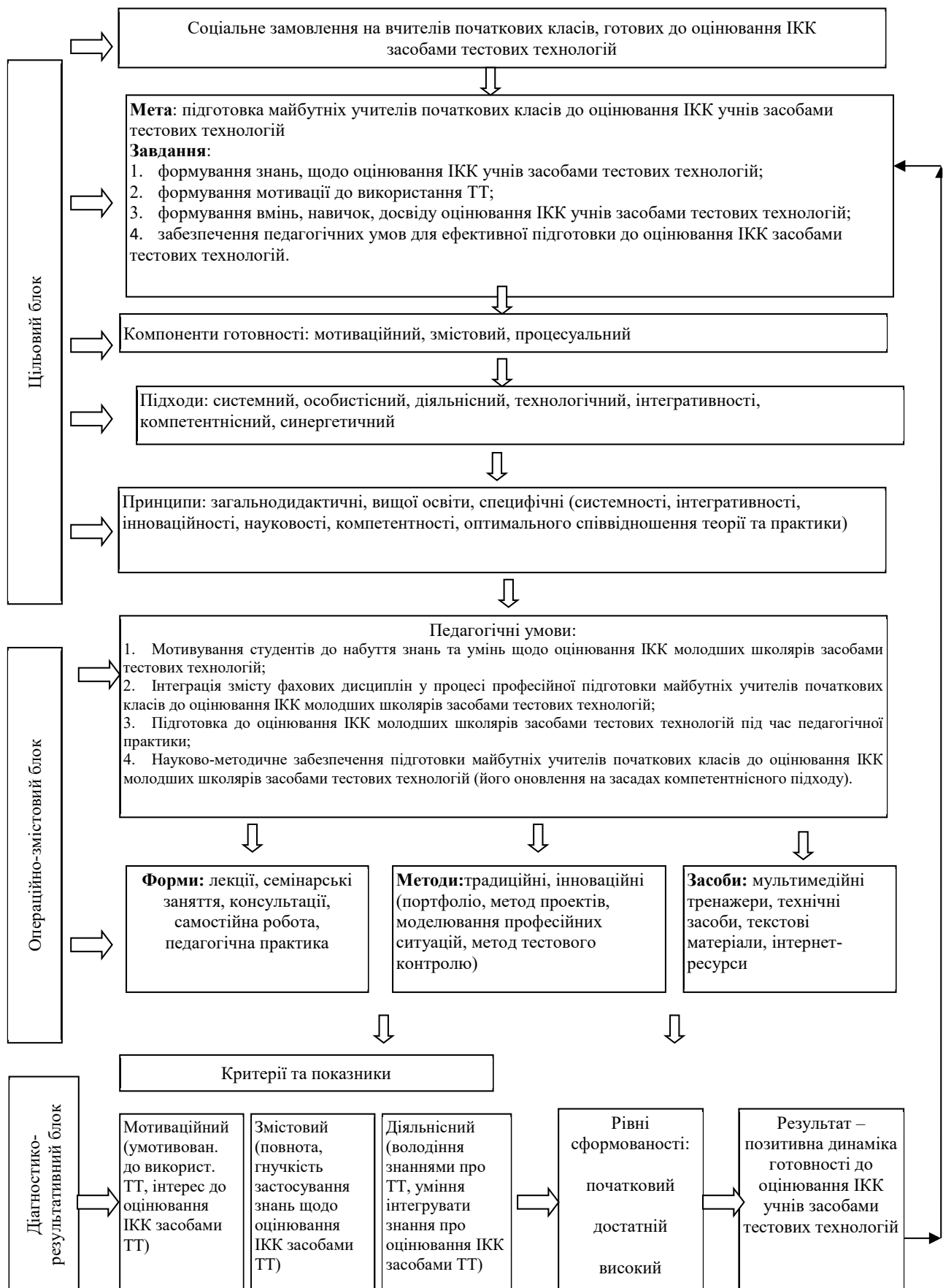
– підготовку до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій у процесі педагогічної практики;

– науково-методичне забезпечення підготовки майбутнього вчителя початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій.

Для реалізації заданих умов була розроблена модель реалізації педагогічних умов. Важливим у такому підході є поетапне ознайомлення студентів із сучасною педагогічною теорією, методикою навчання і виховання, засвоєння сутності тестових технологій, формування в них потреби застосовувати ці технології у власній педагогічній діяльності, вироблення необхідних для цього професійних якостей і навичок [2, с. 157–169].

Під моделлю формування готовності майбутніх учителів до застосування тестових технологій для оцінювання ІКК учнів у початковій школі розуміємо опис і теоретичне обґрунтування компонентів цього процесу. Цільовий блок моделі формування готовності майбутніх учителів до застосування тестових технологій для оцінювання ІКК учнів у початковій школі включає соціальне замовлення, мету, завдання, компоненти готовності (мотиваційний, змістовий, діяльнісний), підходи (системний, особистісний, діяльнісний, технологічний, інтегративності, компетентнісний і синергетичний) і принципи навчання (загальнодидактичні, вищої освіти, специфічні).

Операційно-змістовий блок містить педагогічні умови, форми, методи, засоби навчання.

Діагностико-результативний блок описує критерії та показники, рівні сформованості та результат.

У межах нашого дослідження процес формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій включав відповідні методи (створення ситуації зацікавленості, самостійну роботу з використанням тестових технологій навчання, створення сприятливих умов до застосування тестових технологій, методи активного формування, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль); засоби (підручники, навчальні посібники, мультимедійні посібники, комп'ютерні системи тестового контролю); способи контролю та корекції (тестування, опитування, самоконтроль, консультації, індивідуальні завдання).

У межах нашого дослідження процес формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій включав відповідні методи (моделювання використання тестових технологій у навчальному процесі, методи активного формування, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль); засоби (мультимедійні тренажери, технічні засоби, текстові матеріали, інтернет-ресурси); способи контролю та корекції (тестування, опитування, самоконтроль, консультації, індивідуальні завдання).

Для забезпечення формування у студентів мотиваційного компонента потрібно наповнити навчальний процес відповідною інформацією, способами навчальної діяльності, які надаватимуть можливість формування внутрішньої мотивації до використання тестових технологій, інтерес до оцінювальної діяльності, позитивне ставлення до використання тестових технологій у процесі оцінювання ІКК молодших школярів і прагнення до накопичення відповідного досвіду.

Ефективність підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій неможлива без усвідомлення ними важливості їх застосування у навчальному процесі початкової школи [3, с. 111–127].

Операційно-змістовий блок моделі формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій передбачає визначення комплексу дисциплін для реалізації модельованого процесу (психолого-педагогічні, професійно-практичні, самостійну роботу, педагогічну практику та програму спецкурсу).

Відповідно до компетентнісного підходу проведеного нами дослідження для здійснення оцінювальної діяльності засобами тестових технологій студент має оволодіти знаннями, способами діяльності та мати досвід їх застосування. Перехід на наступний рівень засвоєння навчального матеріалу можливий лише за умови засвоєння попереднього. У своєму дослідженні ми визначаємо три рівні

готовності до оцінювання ІКК засобами тестових технологій: початковий (репродуктивну навчальну діяльність), достатній (конструктивну навчальну діяльність), високий (творчу навчальну діяльність).

За міждисциплінарним підходом нашого дослідження, оптимальним шляхом підготовки майбутніх учителів початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій є інтеграція змісту дисциплін психолого-педагогічного циклу та професійно-практичних («Педагогіка», «Дидактика», «Педагогічні технології у початковій школі», «Методика застосування комп'ютерної техніки при викладанні предметів шкільного курсу», «Методика навчання іноземної мови в початковій школі», «Оцінювання у педагогічній діяльності»), а також розроблення програми спецкурсу «Використання тестових технологій у педагогічному оцінюванні початкової школи».

Провідним компонентом формування готовності майбутнього учителя початкових класів до оцінювання ІКК засобами тестових технологій є діяльнісний компонент, який представлено методичними знаннями про практичну реалізацію тестових навчальних систем і технологій на практиці у навчальному процесі, уміннями і навичками створювати не стандартизовані тести для учнів початкових класів та застосовувати їх у своїй професійній діяльності. Під час проходження педагогічної практики студентам необхідно було розробити та провести урок із застосуванням тестових технологій. На цьому етапі студенти визначали проблему, планували свої дії, здійснювали пошукову діяльність.

Основною метою педагогічної практики у контексті досліджуваної проблеми є формування професійно-педагогічних умінь і навичок майбутніх учителів початкових класів, що сприяють застосуванню тестових технологій у оцінюванні ІКК молодших школярів, якісному виконанню функціональних обов'язків, розвитку творчих і дослідницьких здібностей студента [4, с. 165–182].

У діагностико-результативному блоці нашої моделі представлено рівні сформованості структурних компонентів готовності майбутніх учителів (початковий, достатній, високий) за виділеними критеріями та компонентами (мотиваційним, змістовим, діяльнісним).

Висновки і пропозиції. Експериментальна апробація запропонованої моделі, яка проводилася у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка, Комунальному закладі «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», Харківському національному педагогічному університеті та Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, підтвердила її ефективність. Дослідженням було охоплено 243 особи (203 студенти, 23 учи-

телі початкових класів, 17 викладачів). Результати дослідно-експериментальної роботи дали змогу встановити, що у студентів експериментальної групи після реалізації запропонованих педагогічних умов рівень усіх компонентів готовності до оцінювання ІКК молодших школярів засобами тестових технологій підвищився.

У процесі наукового пошуку визначено нові напрями подальших досліджень, які полягають у впровадженні тестових технологій оцінювання й удосконаленні системи моніторингу якості освіти в умовах євроінтеграції освітніх систем.

Список використаної літератури:

1. Асеев. В.Т. Проблема мотивации и личность. Москва. 2011. 158 с.
2. Ингекамп К. Педагогическая диагностика / пер. с нем. М.: Педагогика. 1991. 240 с.
3. Crystal D. English as a Global Language. Cambridge: Cambridge University Press. 2003. 139 p.
4. William D. An Overview of the Relationship between Assessment and the Curriculum. Curriculum and Assessment. David Scott. Westport: Greenwood Publishing Group. Incorporated. 2000. P. 165–182.

Voloshyna O. Model of implementation of the conditions for formation of future teachers of initial classes to assessing the other computer competency of the new schools by testing techniques

The article is devoted to the problem of the preparation of future primary school teachers for the assessment of foreign language communicative competence by means of test technologies. It is determined that the readiness of future primary school teachers to evaluate pupils' communicative competence abroad through test technologies is the result of purposeful training in the process of studying at a higher education institution. Under the model of training of future primary school teachers to evaluate the foreign language communicative competence of junior pupils using test technologies, we understand the description and the theoretical substantiation of the components of this process. The target block of the model for forming the readiness of future teachers to evaluate the foreign language communicative competence of junior pupils using test technologies involves a social order, purpose, principles and scientific approaches to the process of formation of the investigated readiness. The purpose determines the general orientation of the educational process of the higher educational institution in the direction of preparation 013 "Primary education": the formation of the readiness of future primary school teachers to evaluate the students' ICD by means of test technologies. The operational-content block defines the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future primary school teachers to evaluate the foreign-language communicative competence by means of test technologies, forms, methods and means of training. Diagnostic-result block includes criteria and indicators of readiness, levels of formation and result – positive dynamics of readiness to evaluate foreign language communicative competence by means of test technologies.

As a result of the study, a special course for students "Using test technologies in pedagogical assessment of elementary school" was developed and introduced. The aim of this course was to promote the systematization of students' knowledge of test control systems by presenting the process of calculating pedagogical measurements and evaluating how the work of the hierarchy of computer training systems, statistical methods of testing the tests, from the calculations of Excel, the preparation of tests and the conduct of control and evaluation activities.

Key words: *younger students, training of future elementary school teacher, foreign language communicative competence test technology model implementation conditions of formation of readiness, special course.*